

• У прадмове да «Святога Дабравесця паводле Матфея» зазначана, што пераклад не з’яўляецца канчатковым і ў наступных спробах яго ўдасканаліць будуць улічаны заўвагі вернікаў [2, с. 6, с. 8]. Хочацца спадзявацца, што гэта стане добрым крокам да ўдасканалення тэкстаў свяшчэннага пісання, праз якія беларуская мова зможа замацавацца не толькі ў праваслаўнай літургіі, але і на шляху да нацыянальнай свядомасці вернікаў.

Літаратура

1. Голуб И. Б. Стилистика русского языка. 4-е изд. М.: Айрис-пресс, 2003.
2. Евангелие Господа Нашего Иисуса Христа на четырех языках эллинском, славянском, российском и белорусском с параллельными местами. Мн.: Белорусский экзархат, 1991.
3. Жолудь Р. В. Начало православной публицистики. Библия, апологеты, византийцы. Воронеж, 2002.
4. Качанка Л. Царква і мова: Да 20-годдзя хрысціянства // Бел. тэлебачанне і радыё. 1999 № 41.
5. Интернет адрес: http://www.minds.by/index.php?link=nomera/6/st6_8§ion=61.
6. Русско-белорусский словарь. 4-е изд., испр. и доп. / Под ред. Я. Коласа, К. Крапивы, П. Глебки. Мн.: Бел. Энциклапедыя імя Петруся Броўкі, 1993. Т. 3.

ПАЛІТЫЧНАЯ ТЭМАТЫКА Ў НАВІНАХ ПЕРШАГА НАЦЫЯНАЛЬНАГА КАНАЛА БЕЛАРУСКАГА РАДЫЁ

Дз. С. Смірноў

Першы нацыянальны канал Беларускага радыё – самы даступны радыёрэсурс Беларусі: першая кнопка правадной сеткі, доўгія, сярэднія, кароткія і ўльтракароткія хвалі, рэжым он-лайн у Інтэрнэце, частоты ў ФМ-дыяпазоне. Менавіта таму Першаму каналу адводзіцца адна з галоўных роляў у інфармаванні грамадзян Беларусі пра падзеі ў краіне. І палітычная тэматыка тут становіцца асноўнай. Задача Першага канала – расказаць пра дзейнасць галін улады, растлумачыць іх рашэнні і новыя заканадаўчыя акты, распавесці пра замежную палітыку і далучыць слухача – грамадзяніна Рэспублікі Беларусь – да грамадскага і палітычнага жыцця краіны. Ад таго, наколькі ўдала спраўляецца з такой задачай Першы канал, у значнай ступені залежыць, стане слухач актыўным удзельнікам грамадскага працэсу ці застанеца пасіўным назіральнікам.

На сайце Белтэлерадыёкампаніі якасць работы Службы інфармацыі Першага канала Беларускага радыё апісваецца наступным чынам: «Аператыўнасць, дакладнасць, актуальнасць, аб’ектыўнасць і кампетэнтнасць – галоўныя прынцыпы работы Службы інфармацыі

Беларускага радыё. Круглыя суткі, на пачатку кожнай гадзіны – самае важнае, цікавае і актуальнае – «Навіны». Прааналізаваўшы навіны, сыходзячы з пазначаных крытэрыяў, даведаемся, ці спраўляецца Першы канал са сваімі галоўнымі задачамі.

1. Цікавыя навіны

Каб выклікаць цікавасць у слухача, навіны, па-першае, павінны быць апэратыўныя. «У Мінску гэтымі днямі праходзіць сустрэча на вышэйшым і высокім узроўнях у рамках інтэграцыйных аб'яднанняў» (13.04.2006, 10:00). Не зараз, не сёння, не заўтра, а «гэтымі днямі». Відавочна, што пра апэратыўнасць тут казаць не даводзіцца. Тым больш, што паведамленне паўтараецца шмат разоў за дзень. Даволі часта навіны на Першым канале ствараюцца па схеме: зранку – «сёння дэпутаты абмяркуюць», удзень – «зараз дэпутаты абмяркоўваюць», увечары – «сёння дэпутаты абмеркавалі». Пры гэтым іншы змест паведамленняў застаецца аднолькавым: слухач не бачыць высноў сустрэчы, бачыць толькі працэс.

Каб зацікавіць слухача, па-другое, трэба захапіць яго ўвагу з самага пачатку навіны. Але на Першым канале паведамленні пра важныя палітычныя рашэнні, што тычацца кожнага грамадзяніна, часта пачынаюцца з апісання сустрэчы чыноўнікаў. Таму сэнс навіны, яе важнасць і цікавасць губляюцца за карцінай сустрэчы. «Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка сёння прыняў з дакладам Прэм'ер-міністра Сяргея Сідорскага...» (8.10.2005, 8:00). Многія слухачы адразу ж пасля такога пачатку пераключаць увагу на нешта іншае, бо іх не цікавіць, хто, што і каму далажыў. Паведамленне вельмі вялікае, і менавіта даклад прэм'ера прэзідэнту займае першае месца: прыняў з дакладам, далажыў, даложана, адобрыў, даручыў, звярнуўся, далажыў. А гэтую карціну можна зрабіць фонам. На першае ж месца трэба вынесці інфармацыю, якая абавязкова зацікавіць слухача. Напрыклад, «За 9 месяцаў года выкананы 14 з 16 прагнозных паказчыкаў» ці «Урад Беларусі не дапусціць размяшчэння ля межаў краіны могільніка радыеактыўных адыходаў».

2. Важныя навіны

«Сёння працягнецца пасяджэнне Камісіі Пастаянных прадстаўнікоў пры Еўразійскай эканамічнай супольнасці, а заўтра адбудзецца чарговае пасяджэнне Інтэграцыйнага камітэта ЕўрАзЭС на ўзроўні віцэ-прэм'ераў» (13.04.2006, 10:00).

Адно пасяджэнне працягнецца, чарговае адбудзецца – ці з'яўляецца такое паведамленне важным для большасці слухачоў Першага

Нацыянальнага канала Беларускага радыё? Тым больш, калі ў нязменнай форме яно паўтараецца тройчы за дзень? Хутчэй, не. А за няважным губляецца важнае: пасля такой навіны ўвага ўжо не канцэнтруецца на выпуску. Такі стыль афіцыйных паведамленняў выкарыстоўваўся на савецкім радыё. Задачай было не інфармаваць, а дэманстраваць планамернасць, сістэмнасць ладу. Аднак сёння такі прыём ужо не працуе: сучасныя СМІ (асабліва расійскія тэлеканалы, нашы FM-станцыі) спрасцілі мову радыё і тэлебачання, навучылі нас слухаць цікавае. Таму складаныя, незразумелыя тэксты адштурхоўваюць людзей або робяць праслухоўванне навін фонавым.

«А напярэдадні Прэзідэнт Беларусі падпісаў указ, які распрацаваны з мэтай стварэння адзінага падыходу да ўстанаўлення эканамічна абгрунтаванага кошту навучання ў дзяржаўных вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных установах. Указам вызначаны гранічны ўзровень рэнтабельнасці пры фарміраванні кошту навучання – не больш як 30 працэнтаў...» (1.03.06, 6:00).

Задача навін – растлумачыць рашэнні ўрада, паказаць, чаму яны важныя, што нясуць кожнаму з нас. Але замест тлумачэння слухач чуе штучна ўскладнены тэкст.

3. Дакладнасць

Патрабаванне дакладнасці ў выпусках навін на Першым канале парушае няправільнае цытаванне. Па-першае, празмерна выкарыстоўваюцца прамыя цытаты, хаця пажадана замяняць іх пераказам. Па-другое, цытата ў навінах папярэднічае спасылцы на крыніцу. «Беларусь чакае на выбарах прэзідэнта толькі тых наглядальнікаў, якіх запрасіла. Аб гэтым заявіў начальнік упраўлення інфармацыі – прэс-сакратар Міністэрства замежных спраў» (18.03.06, 15:00). Спачатку гучыць заява, якая з-за адсутнасці спасылкі гучыць безапеляцыйна. Быццам гэта не сцвярджэнне аднаго асобнага чалавека, а аксіёма.

Часам у выпусках навін прыводзяцца факты, якія пры гэтым не акрэсліваюцца дакладна. «Расіяне выказваюцца ў падтрымку курса, які праводзіцца ў нашай дзяржаве...» (18.03.06, 15:00). Зноў жа ў пачатку – сцвярджэнне: «расіяне падтрымліваюць...». Усе расіяне? Адкуль гэта стала вядома? Адказ мы атрымліваем толькі ў самым канцы паведамлення. Аказваецца, такая выснова зроблена на падставе лістоў у пасольства Беларусі ў Расіі.

Задача навін – даваць дакладную інфармацыю. Журналіст не павінен перабольшваць. На Першым канале часам перабольшваюць настолькі,

што ўзнікае камічны эфект. «Дзесяткі тысяч віншаванняў паступілі на імя Аляксандра Лукашэнкі ў сувязі з абраннем яго Прэзідэнтам Беларусі... Геаграфія краін, адкуль прыйшлі лісты, тэлеграмы, электронныя пасланні, ахапляе ўсе кантыненты зямнога шара» (6.04.06, 15:00). Ва ўдумлівага слухача адразу ж узнікае пытанне: цікава, географія якіх краін ахоплівае Антарктыду? Хто адтуль павіншаваў прэзідэнта? І што прыйшло адтуль: ліст, тэлеграма ці электроннае пасланне?

4. Назойлівасць

Такога крытэрыю на сайце Белтэлерадыёкампаніі няма. Аднак, на жаль, ёсць ён у рабоце Першага канала. Тычыцца гэта, у першую чаргу, каментарыяў. Каментарыі гучаць у сярэдзіне выпуску і таму менавіта навязваюцца слухачу, які можа і не хацець знаёміцца з меркаваннем журналіста. Нельга змушаць яго да гэтага. Таму лепш змяшчаць каментарый далей ад самога паведамлення. Акрамя таго, пры змяшэнні навін і каментарыяў ўзнікае пагроза, што не згадзіўшыся з пазіцыяй журналіста, слухач распаўсюдзіць сваю нязгоду на ўвесь выпуск навін, і станоўчыя рэчы ацэніць таксама як негатыўныя.

5. Кампетэнтнасць

«Працяг тэмы ў каментарыі Рыгора Міцюшнікава». Ці Юрыя Зайцава... Ці яшчэ кагосьці... Але хто гэта такія? Чаму я павінен іх слухаць? Каментавачь падзеі павінен спецыяліст у пэўнай галіне (палітыка – палітолаг). Калі ж каментуе журналіст, то ён павінен мець імя, толькі ў гэтым выпадку можна казаць пра кампетэнтнасць каментарыя.

6. Аб'ектыўнасць

«Можна гаварыць, што мы развіваем усе асноўныя палажэнні мінулай пяцігадовай праграмы, ставім новыя задачы і вызначаем прыярытэты для далейшага развіцця нашай эканомікі» (1.03.06, 12:00). «Сацыяльна-эканамічная мадэль Беларусі даказала сваю эфектыўнасць» (1.03.06, 17:00). Гэта адкрытая ацэнка, на якую вядучы навін не мае права. Яго задача – толькі паведамляць факты, і гэтага чакае слухач.

У савецкай журналістыцы змяшэнне ацэнкаў з навіной лічылася натуральнай з'явай. Тады інфармацыйныя паведамленні павінны былі стварыць пэўны вобраз рэчаіснасці, не расказаць пра падзею, а інтэрпрэтаваць яе. Сёння ж ацэнка ў навінах раздражняе. Тэндэнцыйным

мога быць падбор фактаў (гэта таксама – «на жаль»), але не тэкст. Менавіта факты, прыклады павінны падштурхнуць слухача да самастойнай ацэнкі. Гэта дзейнічае сёння значна лепш.

Высновы

На жаль, даводзіцца канстатаваць, што заяўленыя характарыстыкі дзейнасці Службы інфармацыі Першага нацыянальнага канала Беларускага радыё не адпавядаюць рэчаіснасці. Слухач не атрымлівае аператыўнай інфармацыі пра падзеі ў краіне. Рашэнні галін улады, новыя заканадаўчыя акты не тлумачацца, не расказваецца, чаму яны важныя і патрэбныя. Ствараецца штучны бар’ер паміж чалавекам і палітыкай, дзейнасць органаў улады становіцца незразумелай, далёкай. Радыё забірае ў слухача-грамадзяніна магчымасць аналізаваць, ацэньваць, удзельнічаць у палітычным жыцці краіны.

ПОЛИТКОРРЕКТИРОВАНИЕ КЛАССИКИ

Е. А. Сосновская

Понятие политкорректности прочно вошло в сознание современного человека. Этот человек боится быть обвиненным в расизме, шовинизме, антисемитизме, гомофобии и проч., и проч.

Политкорректность проявляется как в нашей обыденной жизни, так и в мире литературном. В конце 20 века литературный процесс пополнился явлением, которое носит название политкорректирование классики.

Рецепт прост. Берется классическое произведение мировой литературы. Желательно, чтобы это был шедевр, книга на самом деле известная не просто в отдельно взятой стране, но и по всему миру. Еще одно условие – книга должна быть написана достаточно давно – настолько давно, что ее автор к этому времен уже должен с высот небесных взирать на своих суетливых читателей, то бишь быть усопшим. А затем новый автор переделывает классическое произведение в соответствии с канонами современной политкорректности, т. е. убирает из классики «сомнительные» эпизоды либо их переписывает.

В США ярким примером политкорректирования классики можно назвать роман афроамериканской писательницы Элис Рэндэлл «Ветер унесся». Догадайтесь с трех раз, какой именно роман мисс Элис переделывала. Родственники М. Митчелл подали на Рэндэлл в суд за незаконное использование «Унесенных ветром». На это Элис ответила встречным обвинением родственников писательницы в расизме. «Когда-то в Америке, – говорит она, – афроамериканцам было запрещено законом